

DE POSITIE VAN DE VROUW TEN OPZICHTE VAN DE MAN

Emancipatie in Bijbels perspectief

door:

R.H. Matzken, M.A.
N. Matzken-v.d. Griend

Uitgave van de brochure reeks "Het Morgenrood"

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, fotografisch, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud:

1. Inleiding

I. MAN EN VROUW IN SCHEPPING EN ZONDEVAL

2. De mens: man en vrouw schiep Hij hen
3. De mens: uitdrukking van Gods wezen
4. Eenheid in verscheidenheid
5. De situatie verandert
6. De positie van de vrouw na de val

II. DE GEESTELIJKE REALITEITEN DIE VERBORGEN ZIJN

7. Het zaad van de slang
8. De macht van het slangenzaad
9. Door "engelen" beetgenomen
10. Emancipatie in bijbels licht

III. MAN EN VROUW IN DE VERLOSSING

11. De positie van de christenvrouw
12. De vrouw in de gemeente van Jezus Christus
13. De positie van de ongehuwde vrouw
14. Een raad voor mannen

15. Conclusie

Geraadpleegde literatuur

1. INLEIDING

De emancipatie is een belangrijke zaak in de moderne samenleving. In politiek en religie is al geruime tijd een beweging aan de gang die vergeleken kan worden met een aardverschuiving. Op grote schaal worden vrouwen zich ervan bewust dat ze in een onderdrukte positie verkeren. Niet alleen in de maatschappij maar evenzeer in de kerk.

Feminisme en emancipatie zijn bekende klanken geworden. In onze dagen waarin het Christendom zijn monopoliepositie verloren heeft en ingeboet heeft aan geloofwaardigheid, wenst de wereldse maatschappij de onderdrukte en ondergeschikte positie van de vrouw niet langer te tolereren.

Het is voor christenen erg belangrijk om te komen tot een bijbels gefundeerde stellingname ten aanzien van de positie van de vrouw. Het ware Christendom zal moeten komen tot een herbezinning en verstaan van wat de bijbel leert en aan gegevens verstrekt. Tevens zullen christenen bereid moeten zijn om heilige huisjes omver te halen. Onhoudbare standpunten die het door onkunde of verkeerde interpretatie al eeuwen hebben uitgehouden, moeten plaats maken voor de waarheid wanneer de Heilige Geest daarop wijst.

Bijbelteksten mag geen geweld aangedaan worden door ze te verklaren naar algemeen of persoonlijk gevoel en onder invloed van veranderde gewoonten. Maar de Bijbel wil ons referentiekader zijn. We hebben elkaar hierbij nodig, niet alleen om te luisteren maar ook om te corrigeren of te waarschuwen. Het onderwerp is veelzijdig en van groot belang. Immers, de helft van de mensheid (de vrouwen) staat niet op zichzelf, maar beïnvloedt ook de andere helft. Bovendien mogen we dankbaar gebruik maken van wat anderen door studie en onderzoek aan het licht hebben gebracht.

In de uitwerking van dit onderwerp zouden wij een scherp onderscheid willen maken tussen de gemeente van Christus (de uitgeroepen vergadering) en de maatschappij waarin we allen staan. Hoewel de kerken en groeperingen als "Christendom" een geweldige invloed hebben uitgeoefend op de maatschappelijke ontwikkelingen, moeten we de positie van de vrouw in de maatschappij niet gelijk stellen met haar positie in de gemeente. Een christen staat wel in de wereld maar is niet van de wereld. Haar positie in de gemeente zal dan natuurlijk wel consequenties hebben in de persoonlijke sfeer en dus ook in de maatschappij. Wij beperken onsechter tot de positie in de gemeente van Christus.

2. DE MENS: MAN EN VROUW SCHIEP HIJ HEN

God schiep de mens naar Zijn beeld, man en vrouw schiep Hij hen.
Ge 1:27

Deze tekst is een basisgegeven, dat in het Nieuwe Testament bevestigd wordt, want man en vrouw zijn voor God gelijkwaardig.

In Christus is noch mannelijk noch vrouwelijk.
Ga 3:28

In het scheppingsverhaal staat echter nog een specificatie: de vrouw wordt geschapen uit de man, na een zekere periode. Adam moest eerst ontdekken dat hij alleen was. Dit houdt enorm veel in, wat wij nu grotendeels vergeten zijn:

- Adam is de mens die God formeerde uit stof; maar Adam alleen is slechts "half", zoals de Here God hem zelf laat ontdekken Ge 2:20
- Eva is de "andere helft" van de mens, geformeerd uit de man; zij is dus niet uit de aarde, zoals Adam, maar uit de man die zij completeert. Ge 2:22-23
- Adam is de man, "ish", Eva is de mannin, "isha"; samen vormen zij de mens die van God zijn "cultuurmandaat" ontvangt.

Deze eerste opdracht aan het eerste mensenpaar is een zegen. Net als het mandaat aan "de nieuwe mens" (het zendingsbevel, Mt 28.19 is hier ook sprake van een mandaat, wat ook wel het cultuurmandaat wordt genoemd. Dit omvat tweeërlei:

- vruchtbaar zijn, talrijk worden, dus kinderen krijgen en verzorgen;
- heersen over de schepping, deze in cultuur brengen.

Deze opdracht wordt gegeven aan "de mens", dus man en vrouw samen. Het is vanzelfsprekend dat kinderen die verwacht worden verzorging behoeven. De ouders zijn daarvoor de aangewezen personen en daarmee blijkt het huwelijk en het gezin in feite een scheppingsorde te zijn en krachtens dit feit zijn bestaansrecht te hebben. Later zal, dwars over de Wet van Mozes en zelfs over de zondeval heen, de Heer Jezus hierheen terugverwijzen wanneer Hij zegt: Mt 19:8:

"Mozes heeft u met het oog op de hardheid uwer harten toegestaan uw vrouwen weg te zenden,
maar van de beginne is het zo niet geweest".

Geen echtpaar is ooit zo een geweest als Adam en Eva. Men kan ook zeggen: geen mens is zo volkomen mens geweest als het eerste mensenpaar. Immers, Adam zegt:

"Dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees".
Ge 2:23

Met het oog op die eenheid van man en vrouw moet een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot een vlees zijn.

Dit is de uitdrukking van de liefde tussen man en vrouw, die een afbeelding is van de liefde tussen Christus en de gemeente, zoals Paulus uitlegt in Ef.5:28-29

"Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief; want niemand haat ooit zijn eigen vlees, meer hij voedt en koestert het,
zoals Christus de gemeente".

Deze eenheid van man en vrouw, daarin beleeft zowel de man als de vrouw het volkomen mens-zijn. In het Oude Testament is dus een ongehuwde iemand die niet toekomt aan zijn/haar bestemming hier op aarde, net zo goed als in Israël een onvruchtbare vrouw een schande was: zij kwam immers niet toe aan haar bestemming van vruchtbaarheid.

Maar daarnaast is de eenheid van het huwelijk een geheimenis, een mysterie Eph 5:32 waarmee een verborgenheid wordt afgebeeld. Ja, in het zijn van man + vrouw = (volkomen) mens wordt iets afgebeeld en uitgedrukt van het wezen van God dat een is. Dit is zo wezenlijk dat we hierbij even stil staan. Want dit legt de basis voor de relatie van man en vrouw. ook in deze tijd.

3. DE MENS: UITDRUKKING VAN HET WEZEN GODS

Het wezen van God is een verborgenheid. Hij wordt uitgebeeld en verklaard in de hele Schrift, in Mozes, de psalmen en de profeten. In het Nieuwe Testament is het de Here Jezus Christus die ons de Vader toont:

"Here, toon ons de Vader en het is ons genoeg Jezus zeide: Ben Ik zolang bij u, Filippus, en kent gij Mij niet? Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien"

Joh 14.8-9

"Deze (de Zoon) is de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen"

Heb 1:3

Het wezen van God is anders dan veel mensen tegenwoordig wel denken. Een prachtig lied doet ons nog steeds zingen:

Drie-enig God, die Een in wezen zijt.

God gebiedt Mozes het de Israëlieten te onderwijzen en hen te gebieden het elk volgend geslacht in te scherpen, De 6:1-3 namelijk dit:

"Hoor, Israël: De HERE is onze God; de HERE is een! Gij zult de HERE, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht"

De 6:4-5

Dit gebod wordt door de Here Jezus geciteerd in als het eerste gebod. Mr 12:30 Ons liefhebben van God berust dus op ons begrip van Gods wezen, nl. dat Hij een is (Vulgata: unus, niet unicus). Alleen op grond van dit eerste gebod kunnen wij gevolg geven aan het tweede gebod dat Jezus hierop laat volgen:

*"Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf.
Een ander gebod, groter dan deze, bestaat niet"*

Mr 12:31

Dat God Een is heeft een diepe zin. Immers, de Schrift leert ons de hoedanigheden van God, ook wel genoemd de attributen van Zijn goedheid:

- "God is heilig Isa 6:3, daarom is Hij ook gerechtigheid" Jer 23:6
- "God is Liefde 1Jo 4:8, daarom is Hij ook barmhartig" Ex 34:6
- "God is Waarheid Ps 25:8, daarom is Hij ook getrouw" Heb 10:23

Dit wezen van God, Een, Unus, kan ook worden weergegeven als: **Integer**, datgene wat niet gebroken kan worden, absoluut Heel. Alles wat het beeld van God draagt, wat een uitdrukking is van Zijn wezen, kan niet anders zijn dan Integer. Dat geldt voor de Drie-enig God, 1Jo 5:7 het geldt voor de Gemeente Joh 17:11,21

Ook Israël, Gods volk, was daartoe geroepen, Le 26:12 en vele andere plaatsen) en omdat God getrouw is blijft die roeping bestaan, er wacht nog een vervulling Ro 11:2

En wonderlijk genoeg, geldt het ook de mens, zoals de Psalmist zingt:

*"Leer mij, HERE, uw weg,
opdat ik in uw waarheid wandele;
verenig mijn hart [voeg het samen] om uw naam te vrezen"*

Ps 86:11

En zo heeft God ook het huwelijk, het gezin, ingesteld, man en vrouw gezegend, als een entiteit waarin deze eenheid wordt uitgedrukt: namelijk in de seksuele gemeenschap van beide: Mt 19:5-6, zie zelfs 1Co 6:16

De mens als persoon, de mens als man/vrouw, de gemeente van Christus, allen zijn geroepen om hier op aarde uitdrukking te zijn van het wezen van God die Een is. Dit laatste weten zelfs de demonen, en zij sidderen... Jas 2:19
Eén, integer, houdt in dat iets niet gebroken kan worden. Het lukt Satan niet om God te breken, om God niet meer Integer te doen zijn, zodat Hij **Different** zou worden (innerlijk verdeeld, letterlijk: van zichzelf verschillend). Natuurlijk probeert hij het wel, al is het maar om het beeld van God hier op aarde **different** te maken. Bijv:

- God is zo heilig dat Hij wordt tot een Boeman, een Taboeman van wie niets mag! Een God die de mensen eronder houdt, een vreugdeloze God die altijd dreigt met hel en verdoemenis;
- God is zo lief dat Hij wordt tot ons-lieve Heer, een God die van beroep vergever is, een soort Visjnoegod van de Christenen van wie alles mag en die alles door de vingers ziet;
- God is zo waar dat Hij iedereen verplettert met de waarheid, een vlijmscherpe tong die alles ontdekt, een soort Mithra/Sinterklaas die alles ziet en alles onthoudt:
"Al het heden wordt verleden,
schoon "t ons toegerekend blijft".

Dat is de karikatuur van God, die veel mensen zich doet afkeren van God en hun toevlucht doet nemen tot een tegenkarikatuur!

Maar:

- God is Integer, Hij kan niet different worden. 2Ti 2:13
- Christus is Integer, Hij kan niet worden gedeeld. 1Co 1:13
- De Schrift is Integer, die kan niet worden gebroken. Joh 10:35

Welnu, de mens is geschapen als beelddrager van die ene God. Omdat God een is (unus), is Hij ook enig (unicus). En omdat de mens Gods beeld draagt, is hij niet alleen een, maar ook uniek. En dat geldt ook de "complete" mens, man en vrouw: samen zijn zij een mens, en daarmee iets unieks. Dat is in het kort het wezen van het huwelijk als afbeelding van wat wel kan heten "het nulde gebod":

De Here uw God is één.

De mens, man en vrouw, is het beeld van God, dus geldt ook:

Man en vrouw zijn één.

Dat betekent dat God het huwelijk bedoeld heeft, al in zijn scheppingsorde, als een entiteit waarin tot uitdrukking komen:

- "de heiligheid, afgezonderd, een afgesloten hof" So 4:12-16 Heb 13:4
- "de trouw, wat verankerd ligt in ons werkwoord voor ten huwelijk nemen en gegeven worden: trouwen!" Mt 19:9

Het huwelijk kan dus niet gebroken of gekraakt worden, maar moet bewaard worden, als een afbeelding van de integriteit, van de trouw van God.

4. EENHEID IN VERSCHEIDENHEID

Dat man en vrouw tot een eenheid zijn bestemd wil absoluut niet zeggen dat man en vrouw gelijk zijn. Integendeel, dit ligt zelfs in de natuur verankerd, die ons tot een leermeesteres wil zijn: Natura sapientia magistra! Zie bijv. Rom.1 over wat zelfs de heidenen als "natuurlijk" ervaren, en ook Rom.2 en 1Cor.11 Ro 1:26 Ro 2:14 1Co 11:14

De delen van de eenheid zijn **niet verwisselbaar**, want ze hebben eigen karakteristieke kenmerken waartoe ze bestemd zijn. Zo is de mens geschapen, dat is Gods soevereine scheppingsdaad. Zij, man en vrouw, zijn duidelijk **onderscheiden maar niet gescheiden**. Er is dus een duidelijk onderscheid tussen man en vrouw, al in de scheppingsordering, zelfs nog voor de zondeval. Dat geldt in ieder opzicht: biologisch, emotioneel, en ook in de positie ten opzichte van elkaar, van de "machten" (engelen) en van de maatschappij. Dit laatste zal later verder worden uitgewerkt, want dit is een heel terrein op zich.

Er is dus geen scheiding, maar wel onderscheid. En het is nu eenmaal zo dat het Griekse woord voor onderscheid(ing) is: **diakrisis**, waarvan ons woord "discrimineren" is afgeleid. Dit heeft oorspronkelijk niets ongunstigs, integendeel, we moeten ons hierin oefenen, als weg naar de geestelijke en maatschappelijke volwassenheid en mondigheid. In bijbelse zin is dus "discrimineren": onderscheiden. Streven naar rol doorbreking wordt daarmee tot verzet tegen de scheppingsorde en daarmee tot verzet tegen God.

Het zal helpen wanneer we bedenken dat ook de drie Personen van de Godheid in de Bijbel uitdrukkelijk worden onderscheiden: Vader, Zoon en Heilige Geest (bijv.) Mt 28:19 1Jo 5:7 Het feit dat Zij een zijn sluit zelfs een onderlinge rangorde niet uit: tussen de Vader en de Zoon, 1Co 15:28 en ook tussen Hen beide en de Heilige Geest. Ac 15:8 Heb 2:4 Er is geen sprake van enige ongelijkwaardigheid tussen de drie Personen van de Godheid, maar Zij zijn stellig niet aan elkaar gelijk, en allerm minst verwisselbaar. Zo geldt het ook de positie van de vrouw ten opzichte van de man. Er is verschil, ook in positie:

*"Want de man is niet uit de vrouw,
maar de vrouw uit de man.
De man is immers niet geschapen om de vrouw,
maar de vrouw om de man. 1Co 11:8-9*

Maar naast deze **ongelijkheid** is er ook een gelijkwaardigheid. Ook al spreekt Paulus over de situatie van na de zondeval, hij spreekt hier tegelijk over het herstel dat is "in Christus":

*"En toch, **in de Here** is evenmin de vrouw zonder man iets,
als de man zonder de vrouw.
Want gelijk de vrouw uit de man is,
zo is ook de man door de vrouw. 1Co 11:11,12*

Dit betekent dat man en vrouw elkaar wezenlijk aanvullen. In de scheppingsorde van God ligt besloten dat de mens zonder de vrouw slechts half is: hij sterft al na een generatie volkomen uit! Ondanks zijn hoge roeping en bestemming heeft de mens een hulpe, die hij vindt in de vrouw. En door haar is hij alleen volkomen mens, alleen al biologisch! Maar dit hulpzijn is totaal niet negatief of "discriminerend" in de moderne betekenis, want de vrouw is tegelijkertijd de heerlijkheid van de man. Alles wat God geschapen had, noemt Hij "goed", Ge 1:25 maar de man alleen, zonder de vrouw, noemt Hij: "niet goed". Ge 2:18 Toen God de mens zag, als man en vrouw, vond Hij dat: "zeer goed" Ge 1:31 Zo is dus de ongelijkheid tussen man en vrouw in de scheppingsorde verankerd, maar tevens

hun beider gelijkwaardigheid. Met heerlijkheid en luister heeft God hen, de mens, gekroond als koning over het geschapene. Ps 8:6-7
De morgensterren juichten samen, en al de zonen Gods (engelen) jubelden, toen God het fundament legde van Zijn schepping. Job 38:7
Als zij dit al deden bij de grondvesten, wat zullen zij dan wel zijn uitgebarsten in gejubel en gejuich toen God de kroon plaatste op Zijn scheppingswerk? Maar er zijn altijd vermetelen geweest die dit niet gezien en begrepen hebben!

*Wie acht geeft op deze dingen, heet wijs. Ho 14:9
Wie deze dingen ontkent, negeert of tegensprekt, is een dwaas en onwijs. De 32:6 Ps 14:1 Ps 53:1
Maar het ergste zijn zij die het beter denken te weten zonder verstand, die is verdwaasd. Job 38:2 Ps 2:1-12 Ro 1:21-23*

5. DE SITUATIE VERANDERT

Met de zondeval verandert deze situatie ingrijpend. We zullen bezien wat deze zondeval voor de mens (man en vrouw) inhoudt, en wat er de gevolgen van zijn. Deze zondeval wordt dikwijls genegeerd - zij het niet expliciet (uitdrukkelijk) dan toch minstens impliciet (erin begrepen). Maar we kunnen er niet omheen als het gaat om het verstaan van de positie van de vrouw, van de man en van de schepping, "die in barensnood zucht". Want sinds de zondeval is er een tot dusver onbekend begrip binnengekomen in Gods goede schepping, namelijk **de zonde**. Hieruit vloeit een reeks van feitelijke zaken voort, die onherroepelijk zijn, zoals het begrip "ijdel", vruchteloos, tekortschieten en het doel missen.

In de schepping is het: eerst de man, dan de vrouw. Maar bij de zondeval is het andersom: eerst de vrouw, dan de man. Bovendien is het aandeel van de vrouw in de zondeval geheel anders dan dat van de man, zoals wij zullen zien, hoewel **Adam niet minder schuldig staat dan Eva**.

In Genesis 3 lezen wij hoe de slang (satan) tot Eva kwam, niet tot Adam, en haar verleidde om Gods inzetting, Gods gebod (Gen.2) te overtreden. Ge 3:1-6 Ge 2:16-17 Adam volgde haar in die overtreding; het motief van hem wordt ons niet verteld, al zijn er wel belangwekkende gissingen. Wat wel duidelijk is, is het resultaat:

- aan de vrouw wordt de verleiding toegerekend;
- aan de man wordt de overtreding toegerekend.

Dit wordt ons uitgelegd in het Nieuwe Testament, en wel door de Apostel Paulus:

- 1Ti 2:14 de vrouw geheel verleid (beetgenomen) zijnde, kwam terecht in de overtreding.
- Ro 5:12-21 door de overtreding van Adam is de dood als koning gaan heersen.

Sinds de zondeval wordt de positie van de vrouw beheerst door de verleiding en de positie van de man door de overtreding. Voor de vrouw was de verzoeking: verleiding, bedrog. Daardoor is zijzelf in de overtreding terechtgekomen, en haar man is haar daarin gevolgd. Want hij is **niet** verleid, maar heeft bewust overtreden, waarvoor hij de volle consequentie draagt. 1Ti 2:14
Hieruit blijkt hoe kwetsbaar de vrouw staat **tegenover de geestelijke machten**. Zij is hiermee als het ware een open poort geworden voor allerlei drogredenen en verleidingen van boze geesten. Natuurlijk is ook de man daar niet immuun voor, maar hij, niet de vrouw, wordt gesteld tot deurwachter, als dorpelwachter, als behoeder. Eerst van de hof van God, Ge 2:15 later in het huis van God, 1Ch 9:19 2Ch 23:19 en nu in de Gemeente van God: Zijn wijngaard, Zijn schaapskooi. Mr 13:34 Joh 10:3

Voor de man betekent de zondeval: transgressie (parabasis), overtreding. Letterlijk houdt dit woord in dat de man "**ernaast is komen staan**", hij is afgestapt van de plaats die God hem gegeven heeft. Heel concreet geldt dit ten opzichte van de aarde, waar hij zijn positie van volmacht is kwijtgeraakt. In plaats van een aarde die zich laat onderwerpen, krijgt hij te maken met een weerbarstige aarde. In plaats van een aarde die vruchtbaar, doelgericht is, is zijn omgeving een aarde waar de ijdelheid, de vruchteloosheid en de vergankelijkheid heerst, zijn eigen lichaam inbegrepen. Dit inzien maakt veel van het spreken over het z.g. cultuurmandaat tamelijk leeg gepraat: dit mandaat is er nog wel, maar geschonden. **Genesis 1:28 mag niet worden uitgelegd voor de tijd van nu zonder Gen.3:17-19; daartoe kunnen we nu terecht bij Gods opdracht aan Noach's geslacht in Gen.9:1-7. Ge 1:28 Ge 3:17-19 Ge 9:1-7**

De straf voor de vrouw vinden we in Gen.3:16: haar vruchtbaarheid blijft gelden, Eva blijft de moeder der levenden, maar dit gaat gepaard met moeite en smart. Het tweede gedeelte van dit vers is zeer belangwekkend: het is een straf en tevens een bescherming. Na de zondeval wordt de vrouw geplaatst als een van de subjecten waarover de man zal heersen (negatief), maar dit biedt haar tegelijk de bescherming tegen een wereld die in staat is haar te verleiden (positief). De Engelsen hebben hiervoor een speciale uitdrukking: a blessing in disguise, ofwel een vermomde zegen! Ge 3:16

Daarnaast, of liever daarvoor, heeft God de z.g. moederbelofte gegeven, in Gen.3:15, waar sprake is van tweeërlei soort zaad: zaad van de slang en zaad van de vrouw. Dit gaan we nu iets verder uitwerken. Dit om duidelijk te maken dat het bij de huidige stromingen om veel meer gaat dan een menselijke strijd, om de onderdrukking van de vrouw. Er zijn feministen die dat ook openlijk toegeven. Het gaat hun niet maar om het inhalen van een maatschappelijke achterstand! Het gaat om veel meer, en juist op die geestelijke achtergronden en hun consequenties willen wij nu verder ingaan. Niet in het licht van de maatschappijkritiek, maar juist in bijbels licht. Ge 3:15

6. DE POSITIE VAN DE VROUW NA DE VAL

Sinds de zondeval kan niemand zich meer beroepen op de situaties van voor de zondeval. Want de zonde en de dood zijn tot alle mensen doorgedaan, allen hebben gezondigd, allen zijn onnut geworden, er is niemand die goeddoet, zelfs niet één Ro 3:12 Alle verhoudingen zijn nu ingrijpend gewijzigd, allen dragen de gevolgen van de straf die God gaf aan Eva en Adam: Voor de vrouw ligt de straf helemaal op het terrein van de verhouding tot haar man:

- 1 de geboorte van kinderen zal met smart gepaard gaan;
- 2 door de begeerte naar haar man zal ze die smart niet ontlopen;
- 3 bovendien zal haar man over haar heersen; zij wordt ondergeschikt aan zijn gezag.

Dit laatste nu is voor de moderne mens totaal onverdraaglijk en onaanvaardbaar geworden. In het Christendom hoort het heersen van de man over de vrouw verzacht te worden door de NTische orde van de liefde. Eph 5:28-29 Hierdoor komt deze straf niet buiten zijn proporties en hoeft zij niet als een onverdraaglijke orde ervaren te worden (al heeft interpretatie die de Kerk hieraan gaf daartoe wel dikwijls geleid). Toch blijft ook in de christelijke gemeente de basis van deze orde gehandhaafd in uitspraken als: De man is het hoofd van de vrouw. Eph 5:23

De vrouw moet ondergeschikt zijn aan haar man. 1Co 14:34

Voor de man betreft het oordeel van God niet de huwelijksverhouding maar zijn relatie met de aarde:

1 door zijn overtreding wordt de hele aarde vervloekt, aan vruchteloosheid onderworpen. Ro 8:20
2 de aarde zal altijd weerbarstig blijven, alle Adams kunnen die vloek niet ongedaan maken;
3 zwoegend moet van de aarde voedsel gewonnen worden; dat is dus niet primair de taak van de vrouw, maar zij is zijn hulp daarbij;
4 de dood zal de mens tot stof doen wederkeren: het leven wordt een tijdelijke zaak. Het is dus duidelijk dat man en vrouw niet op hun bevoorrechte positie konden blijven staan. Zij zijn, door de verleiding en de overtreding, van hun oorspronkelijke positie afgebracht, wat ook het woord "parabasis" impliceert. Maar God heeft hen beide in een nieuwe positie gesteld, die moeilijk is maar niet onhoudbaar. Deze nieuwe positie geldt het hele menselijke geslacht, door alle tijden heen. Het omvat, kort samengevat, voor de mens, man en vrouw: * de verhouding tussen man en vrouw wordt die van heersen/onderwerpen; * man en vrouw ervaren in dit leven "moeite en verdriet" in de vervulling van hun opdracht in cultuurmandaat en "gezinsmandaat" * de dood is het einde van dit aardse bestaan.

De mens in rebellie tegen God zal altijd weer trachten zich hiertegen te verzetten. Een van de meest dwaze zaken is de ontkenning hiervan, zoals bijvoorbeeld Christian Science dit leert (ziekte is een illusie). Ook de dood wordt door velen, met name in het Hindoeïsme, gezien als een verbinding tussen twee levenscycli, net als de winter er is tussen twee seizoenen, dus als een soort menselijke winterslaap.

Tegenwoordig zijn er ook velen die ingaan tegen het onvermijdelijke van de afgang van deze wereld. Met onverwoestbaar optimisme en ijver wordt gewerkt aan een "betere wereld", een utopistische wereldeenheden die moderne theologen graag duiden als "het Koninkrijk Gods". De bijbel kent dit streven wel, maar ziet, heel nuchter, niet een evolutie van "het goede in de mens" maar voorziet integendeel een evolutie van het boze, zoals bijv. Daniël, 1 Thess.2 en Openbaring ons leren. Da 1:1 1Th 2:1 Re 1:1

HET ZAAD VAN DE SLAG

De zondeval heeft de positie van de mens, man en vrouw, ingrijpend gewijzigd. Maar het zou verkeerd zijn om ons alleen bezig te houden met datgene wat wij kunnen zien, dus met de mens en zijn wereld. Minstens even groot is de uitwerking van de zondeval in de ongeziene wereld van "de machten", de geestelijke werkelijkheid die ligt achter de zichtbare werkelijkheid. Ook daarvan lezen wij in Genesis 3, waar God spreekt tegen Satan: En Ik zal vijandschap zetten tussen u en de vrouw, en tussen uw zaad en haar zaad; dit zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de hiel vermorzelen Ge 3:15
Opmerkelijk is dat hier niet wordt gesproken van zaad van de man, dus van natuurlijk zaad.

De vraag is nu:

- * Wie of wat is het zaad van de slang?
- * Hoe manifesteert zich die vijandschap?

God spreekt hier dus de satan zelf aan, in de gedaante van de slang als "de stralende". Ook deze is een door God geschapen wezen uit de voor ons onzienlijke wereld van de hemelse gewesten. Zijn zaad, zijn nageslacht dus, zal die vijandschap noodzakelijkerwijs verder gaan uitwerken en strijd voeren met het zaad van de vrouw. In het Nieuwe Testament vinden we in de uitspraken van de Here Jezus een antwoord op de vraag hoe het zaad van de slang zich manifesteert. Want na ongeveer 4000 jaar strijd komt die vijandschap nu tot een climax. Evenals Johannes de Doper noemt Hij de Farizeeën "adderengebloed": Slangen, adderengebloed, hoe zult gij ontkomen aan het oordeel der hel?

Mt 23:33 Let ook op de volgende uitspraak: Gij hebt de duivel tot vader. Een ieder die de leugen doet is uit de duivel, want hij is de vader der leugen. Joh 8:44

Hieruit mogen wij concluderen dat het zaad van de slang zowel concreet kan zijn (een mens) als abstract (de leugen). Dit onderscheid geldt ook voor het zaad der vrouw, dat heel concreet, vlees en bloed was, in de Mens Jezus Christus.

Mt 1:23 1Ti 2:5

En ook is dit abstract, namelijk als de waarheid: Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Joh 14:6

Door de hele geschiedenis heen zien we de strijd, de vijandschap, tussen beiderlei zaad: tussen de satan, de oude slang, Re 12:9 en het getuigenis van Christus, Gods Zoon. Tussen de leugen en de werkers der leugen, en de waarheid, en hen die in de waarheid staan. Toch is er nog een derde verschijningsvorm van het zaad van de slang. Hoewel het verleden daarvan praktisch is vergeten, zijn er wel degelijk aantoonbare bewijzen te vinden. En dat alles zou alleen nog maar interessante leerstof zijn, wanneer niet onze Heer Zelf Zijn discipelen ernstig had gewaarschuwd voor datgene wat ons nog te wachten staat als een nieuwe manifestatie van dit slangenzaad, bijv. in Matth.24 ("Zoals het was in de dagen van Noach"). Mt 24.37

Als God tot satan spreekt over "vijandschap tussen uw zaad en haar zaad" terwijl de satan een geestelijk wezen is, dan moeten we ons realiseren dat we hier een moeilijk terrein betreden. De geschiedenis heeft echter aangetoond dat het hier om adembenemende realiteit gaat. Met "haarzaad" hebben we als Nieuw Testamentische christenen niet zoveel moeite, omdat hierin algemeen de verborgen aankondiging van de geboorte van de Messias gezien wordt. Dit is de zogenaamde "moederbelofte". De vijandschap komt dan tot uiting in de tekst: "De Here Jezus zal hem (de satan, de antichrist) doden door de adem van Zijn mond". 2Th 2:8 Satan wordt bij de verzoeking in de woestijn nog niet gedood door de adem van Zijn mond, maar hij wordt weerstaan met het Woord van God. (Jezus zegt drie keer: "er staat geschreven"). Wat Eva niet deed, en wat Adam niet kon, dat deed Jezus Christus wel. Hij verdraaide het Woord van God niet, maar was gehoorzaam tot de dood. Hoe vreemd het ook mag lijken, deze teksten zijn toch bepalend voor de positie van de vrouw, zoals verder zal blijken. Wat moeten we hier echter verstaan onder het "zaad van de slang"? Zijn dat de boze geesten in de lucht? Of manifesteert zich dat zaad even realistisch als het zaad van de vrouw? (Maria, uit het geslacht van David, naar de belofte aan Abraham, werd de moeder van Jezus, en zij was een mens van vlees en bloed.)

DE MACHT VAN HET SLANGENZAAD

Daarom gaan we hier op deze expressievorm van het zaad van de slang nog iets verder in. Want hierbij spelen vrouwen een grote rol, en staan de mannen vreemd genoeg op de tweede plaats. Het gaat hier namelijk om een concreet zaad, waarbij gevallen engelen zich vermengen met de dochters van de mens (Adam). Deze "gevallen engelen" heten ook wel "zonen Gods" (beneelim) en behoren tot de z.g. "machtige engelen" ofwel hemelingen, die David aanspreekt. Ps 29:1 Daaruit komt een geslacht voort dat in letterlijke zin satanskinderen zijn, slangenzaad. De Bijbel spreekt hierbij onder meer van reuzen: prehistorische reuzen (voor de zondvloed) maar ook historische reuzen (na de zondvloed). Hoe die "engelen" de vrouwen verleiden (beetnemen) en hoe de mannen daarbij terzijde staan, wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt. Voor het verleden, maar mogelijk ook voor heden en toekomst, volstaan wij hier met te resumeren dat er sprake is van drieërlei slangenzaad:

* het 1e soort zaad: Satans antiwoord, de leugen, bijv. gij zult geenszins sterven, maar als God zijn.

* het 2e soort zaad: nageslacht van mensen (vrouwen) en engelen van Satan (demonen),

zoals de Enakskinderen en de Refaiten waartegen Israël streed.

* het 3e soort zaad: adderengebroid, allen die de leugen doen en liefhebben, zoals de Farizeeën. "Mannenzaad" kan het onmogelijk opnemen tegen "slangenzaad", dat is de boodschap de hele Bijbel door. God echter, met eerbied gezegd, specialiseert Zich in het onmogelijke. Hij treedt het "slangenzaad" tegemoet met het "vrouwenzaad", dat is Christus. Hij overwint het zaad der slang door het zaad der vrouw. Satans antiwoord, de leugen, treedt Hij tegemoet met het Woord van God, bijv. Lu 4:1-11

Waar de vrouw, de mens faalde, overwint de Mensenzoon, het zaad der vrouw. Het adderengebroid, zij die de leugen doen, treedt Hij tegemoet als de Waarheid die Hijzelf is, zie bijv. de hoofdstukken 6 tot 9 van het Johannesevangelie. Waar de man, de mens faalde en verstrikt raakte in de leugen, overwon de Zoon van God, vol van genade en waarheid. En nu gaan we bezien op welke wijze het 2e soort zaad actief is, en hoe het zich manifesteert. Maar ook hoe wij, man en vrouw, hier mogen overwinnen!

DOOR "ENGELLEN" BEETGENOMEN

Het voert te ver om hier een analyse en weerlegging te geven van de feministische theologie. Maar met het oog op de grote invloed van deze denkers (en voelers) is het goed om een stuk geschiedenis in herinnering te brengen. Voor velen is het misschien wel voor het eerst dat zij kennis nemen van het wangedrag van mensen en engelen in de prehistorie. Wij moeten daarvoor verteruggaan in de geschiedenis, helemaal naar het begin van Genesis, naar hoofdstuk 6. Ge 6:1-22 Daar lezen we over een verbintenis van de "zonen Gods" met de dochters der mensen. In de Septuagint staat niet "zonen Gods" maar "engelen". En mede vanwege deze vertaling en uitleg geven wij hier de voorkeur aan een exegese die weinig gangbaar is, maar daarom nog niet weinig verantwoord. Uit het verhaal van Genesis 6 is duidelijk op te maken dat het gedrag van deze (gevallen) engelen lijnrecht in tegenspraak is met Gods orde. Deze engelen stellen zich zeker niet onder Gods heerschappij, hoewel zij wel door Hem geschapen zijn. Als nu deze "engelen van Satan" gemeenschap hebben met de dochters der mensen, worden er reuzen geboren. En deze reuzen zijn werkelijk het zaad van de slang, in de letterlijke en reusachtige betekenis. Dit is zo in strijd met Gods orde, dat het God berouwde en smartte in Zijn hart dat Hij de mens op aarde gemaakt had. Dit gaat wel ieder menselijk bevattingsvermogen te boven, maar is wel typerend voor de diepte van het verval van de mensen over wie de zondvloed gekomen is. In Gen.6:2 wordt vermeld dat zij (de "zonen Gods") zich daaruit (de dochters der mensen: letterlijk staat er: van Adam de mens), vrouwen namen, wie zij maar verkozen. Dit typeert wel duidelijk hoe weerloos de vrouwen wel waren, en hoe achteloos de mannen die dit kennelijk maar toelieten. Deze eerste invasie had plaats in Gen.6, waarop de zondvloed deze periode afsloot door alles wat op aarde leefde te verdelgen wat zich niet in de reddende ark bevond. Maar in vers 4 lezen wij dat "ook daarna" de reuzen op de aarde waren, die het zaad zijn van deze "gemengde huwelijken" van engelen en mensen.

Er moet dus een tweede invasie van satansengelen geweest zijn, mogelijk in de tijd dat God Zijn plan aan Abraham bekendmaakte en verder uitwerkte. Met name in Gen. 15:17-21, waar God met Abraham zijn verbond sluit, worden ook de namen van de volken genoemd die door Abrahams nageslacht moeten worden uitgeroeid. Ge 6:2-4 Ge 15:17-21

Bij een nauwkeurige bestudering komen we dan ook "mannen van naam" op het spoor; die geweldigen uit de prehistorie. Het Hebreeuwse woord (enosh) duidt op een volslagen morele verwordenheid van deze reuzen, in het Hebreeuws: nephilim. En deze herinnering leeft niet alleen in de Bijbel, maar ook in de cultuurgeschiedenissen van tal van volken voort. Onbegrijpelijke verhalen voor de westerse geest, zo komt het ons voor. En toch... Vindt hier de Griekse mythologie haar bronnen? De Germaanse godenleer van de Nibelungen (vgl. de nephilim)? De Refaiten, zoals Goliath en zijn broers? En ook de tastbare

herinneringen zoals de piramiden en de megalieten (Bretagne, Stonehenge of andere plaatsen waar zulke "reuzenstenen" staan) krijgen dan een verklaring die past in het bijbelse gegeven.

Zeker zijn door Jezus aan de apostelen Petrus en Judas mededelingen gedaan over Genesis 6, en over "en ook daarna". Beide spreken ervan in hun brieven, over de prehistorie, over engelen die hun oorsprong (hun woonplaats) ontrouw werden. En dan gaat het ook over dezelfde zonden die in Sodom en Gomorra plaats hadden, nl. het achterlopen van "ander vlees". Dat is niet homofilie van mensen, maar eigenlijk iets volslagen tegengestelds, namelijk gemeenschap tussen engelen en mensen (heterosarx, letterlijk: "ander vlees", zie Jud.7). Jude 7 God zegt daarvan: De zonde van Sodom en Gomorra is voorwaar zeer zwaar. Ge 18:20

De gruwelijke verhalen van de oordelen die daarop volgden zijn een waarschuwing voor degenen die verwerpen wat heerschappij heet, dat zijn zij die Gods orde verwerpen. Jude 8 Het zou te ver voeren om alle Schriftplaatsen te noemen die op deze feiten betrekking hebben. Wel is het noodzakelijk te wijzen op uitspraken van de Here Jezus die kunnen wijzen op een mogelijk komende "derde invasie". Opnieuw tekent zich een klimaat af waarin de vrouwen worden "beetgenomen" en, volkomen misleid, zich zullen misgaan. Ook de mannen werken hieraan mee, waardoor ook deze tijd weer rijp wordt voor het oordeel van God. De Here Jezus waarschuwt: Want zoals het was in de dagen van Noach... zoals zij in de dagen voor de zondvloed waren ... huwende en ten huwelijk gevende...

Mt 24:37-38

Aan het eind van de tijd die God de mens gesteld heeft, zal dit oordeel plaatsvinden. In Judas 8 staat een indringende waarschuwing aan alle feministen voor wie het ondergeschikt zijn aan de man (wat God voor de vrouw beschikt heeft) een absolute gruwel geworden is: ...zij verwerpen wat heerschappij heet (letterlijk: zij zetten de heerschappij terzijde) en lasteren de heerlijkheden. Jude 8

Overigens geldt dit niet alleen veel feministen, maar is dit een kernmerk van de huidige tijdgeest om alle autoriteit terzijde te stellen en .... zich te verheffen tegen God en al wat voorwerp van verering heet. 2Th 2:4

Voor ons onderwerp is nu van belang dat vrouwen die zich onafhankelijk van de man gaan opstellen, die "geen macht op het hoofd verdragen" (zie de volgende paragraaf), in een uiterst kwetsbare positie staan. Zij zijn als het ware een open poort voor de Satan, een "Aufforderung zum Tanz" voor zijn demonen. En een massabeweging als de emancipatie van de vrouw is niet maar een bevrijding uit een geknechte positie, maar een levensgevaarlijke verleiding. De mannen hebben hier alles mee te maken.

Niet om opnieuw op de meest dwaze en domme, soms ook wrede manier, de vrouwen onder de duim te houden, zoals in het verleden en ook nu nog gebeurt. Zij behoren daarentegen geestelijk onze tijd te verstaan en hun positie in te nemen die zij van Godswege hebben. En dat in het besef dat vrouwen mede-erfgenamen zijn van het heil in Christus. Maria koos immers het beste deel: zij mocht zich verdiepen in "theologie" en hoefde van Jezus zich niet uitsluitend bezig te houden met huishoudelijke zaken. En dat is heel wat anders dan eeuwenlang, in sommige kerken en kringen nog steeds, werkelijk gedacht werd.

EMANCIPATIE IN BIJBELS LICHT

De wens van de vrouw om zich te emanciperen, dat wil zeggen zich onafhankelijk van mannelijke "bevoogding" te ontwikkelen, is alleszins begrijpelijk. De mannen hebben daartoe dan ook alle aanleiding gegeven, evenals trouwens de Kerk. En daarom vindt de "vrouwbewustwording" zo'n weerklank bij veel vrouwen, ook bij christenvrouwen. Maar de bijbelse weg is niet meer, zoals in het Oude Verbond gold, "oog om oog en tand om tand". Vrouwen en mannen die God vrezen

kennen een veel betere en een veel hogere weg, die nimmer buiten Gods Woord omgaat. We zagen al dat de vrouw open staat voor verleiding: van Satan en van zijn engelen. Zo is het begonnen en zo is het doorgedaan. En daarom is met recht de volgende stelling te poneren: Hoe zelfstandiger en onafhankelijker een vrouw zich opstelt, des te kwetsbaarder zal ze zijn vanuit een bijbels gezichtspunt.

In tegenstelling tot wat de emancipatiebeweging beoogt, nl. bevrijding van onderdrukking, kunnen de gevolgen ervan juist desastreus worden. Want we kunnen nu eenmaal niet om het Woord van God heen. Gen.3:16b zegt immers: ... naar uw man zal uw begeerte uitgaan, en hij zal over u heersen. Ge 3:16 De eerste vrouw Eva heeft de proef nu eenmaal niet doorstaan in de confrontatie met de Satan. Haar positie was vrij, als teamgenoot van Adam, maar na Gods uitspraak is ze niet meer vrij. Integendeel, zij heeft verbinding gekregen met de wereld van Satan, met de ongeziene wereld van machten en boze geesten. Gods straf (want God is gerechtigheid) is tevens haar bescherming (want God is liefde). Deze bescherming ligt nu daarin dat zij gesteld wordt onder de leiding van de man. Ook dat is een functie van het huwelijk, dat een inzetting is van God. Een man neemt de verantwoordelijkheid op zich voor een vrouw om de Satan en zijn occulte wereld de pas af te snijden. Want het doel van de Satan is om zoveel mogelijk te verleiden tot de afval van de levende God. Zelfs nu, na de overwinning van het kruis en het open graf, tracht hij het werk van Christus teniet te doen. In dat verleiden had hij bij de eerste vrouw al dadelijk succes. Het CDA vrouwenberaad noemt dan ook, in haarpublicatie over het gezin, als aard van de vrouw: het kunnen bezwijken voor verleiding.

Dat is een duidelijke waarschuwing voor de vrouw die denkt geen bescherming nodig te hebben, een grove onderschatting van de machten. In kerk en cultuur heeft de afhankelijke positie van de vrouw maar al te dikwijls geleid tot diep vernederende toestanden en het is zeker dringend nodig om te onderzoeken waar de praktijk, ook de christelijke praktijk, absoluut niet in overeenstemming is met de leer van de Bijbel.

Een botte toepassing van het voorschrift dat de vrouw moet zwijgen in de gemeente heeft ook geleid tot het overal moeten zwijgen van de vrouw: die heeft immers niets in te brengen! Over al die karikaturen hebben de feministen al voldoende boekjes opengedaan, dus daarover hoeft niet meer te worden uitgeweid. Voor ons onderwerp is nu van belang het verstaan van een controversiële tekst als: De vrouw moet een macht op het hoofd hebben vanwege de engelen.

1Co 11:10 Over de uitleg van deze tekst hebben velen zich het hoofd gebroken. Wanneer we ervan uitgaan dat de apostelen niet alleen geïnspireerd waren, maar daarbij ook schreven vanuit een grondige kennis van de Schriften (het Oude Testament), kunnen we er toch niet omheen. De nieuwe gemeenten stonden midden in het heidendom, en kwamen eruit voort. In die wereld met zijn vele goden en afgoderij zou het rampzalig zijn als de Eva's opnieuw verleid zouden worden. Dit was bepaald niet denkbeeldig, want werkelijk zijn er "goden in menigte", zoals Paulus in 1 Cor.8 schrijft. Vanwege de geschetste situatie dat een vrouw niet onafhankelijk de machten kan weerstaan, mocht ze in de prediking geen gelegenheid krijgen om, net als Eva, in de verleiding te worden gebracht. 1Co 8.5 Dat gezag, die autoriteit, is haar nu eenmaal niet gegeven. Satan's verleiding voor de vrouw is nu, net als in het begin, om haar te krijgen tot onafhankelijk handelen. Net zoals ook de vrouwen in de prehistorie en ook daarna, open stonden voor de werking van Satan en zijn engelen. Op grote schaal zien wij nu de z.g. emancipatie als "vrouwenbevrijding". Dit is "t zich bewust maken van haar afhankelijke positie ten opzichte van de man. Dit is een diepingrijpend proces dat de Latijnen noemen: conscientisatie. Deze term betekent eigenlijk een verandering van innerlijk wezen, een activering van een sluimerende latentie. Hij wordt gebruikt zowel voor arbeiders/zwarten/vrouwen/kinderen, en daarmee wordt telkens een ander aspect van de z.g. klassenstrijd geactiveerd. Dit alles leidt dan tot een worsteling om daaronder

uit te komen. Bij de vrouw leidt dit tot een verregaande ontkenning van haar eigen wezen en van haar val:

1. in de schepping was haar positie die van aanvullend op de man. Het Hebreeuwse woord van Gen.2:18, *keneghdo*, betekent eigenlijk: een tegenpool die de man waardig is, een hulpe naast hem, een aanvulling tegenover hem, dus zowel ongelijk als tegelijk gelijkwaardig! Ge 2:18

2. in de vloek, Gen.3:16, wordt de vrouw teruggebracht in een afhankelijke en ondergeschikte positie t.o.v. de man, als een straf en als een bescherming! Ge 3:16

De moderne emancipatie is dus niet alleen een ontkenning van het feit van de zondeval: dit is een verschijnsel dat wij kennen bij alle humanistisch streven dat God ontkent. Bijvoorbeeld in het streven naar gerechtigheid hier op aarde, een vorm geven aan het Koninkrijk, dat absoluut negeert wat Gods Woord hierover op vele plaatsen vermeldt. Nee, moderne emancipatie en feministische theologie ontkent veel meer dan dat: het ontkent zelfs de scheppingsordening zelf, waarbij God de vrouw haar positie gegeven heeft t.o.v. de man, met name haar *keneghdo* zijn. En daarmee ontkent de vrouw in diepste zin haar eigen wezen. Net zoals bijvoorbeeld zij haar moederschapsgedoele ontkent wanneer zij besluit tot abortus. Want daarmee doodt zij niet alleen haar ongeboren kind, maar doodt zij ook haar eigen essentie, het wezen van haar vrouwzijn, en van haar moederlatentie. En daarmee bereikt zij precies het tegenovergestelde van wat zij beoogt, namelijk een volslagen vervreemding van zichzelf, een complete desoriëntatie. Met andere woorden:

* de mens, man en vrouw, is geschapen naar het beeld van God, namelijk als een, integer. * door de zondeval is de mens, man en vrouw, losgemaakt van dit beeld, hij is innerlijk verdeeld, different. Maar de herinnering aan Gods beeld blijft bestaan, dat is juist de spanning die kan worden verdragen vanuit de hoop op de beloften Gods.

* in haar pogen de gevolgen van de zondeval ongedaan te maken bereikt de mens, in dit geval de vrouw, precies het tegenovergestelde, namelijk zij (ver)wordt indifferent. Hierin is zij vervreemd van haar eigen wezen, en afgesloten van de enige mogelijkheid tot herstel, namelijk vanuit de orde en de beloften Gods.

05011

DE POSITIE VAN DE CHRISTENVROUW

Voor iemand die zich bekeerd heeft van deze wereld die in opstand is tegen God, tot de levende God, gelden andere verhoudingen. Dit is voor de natuurlijke mens moeilijk te verstaan, want iemand die geen deel heeft aan de verlossing in Christus kan niet begrijpen wat dit inhoudt. Dit is echter niet alleen een persoonlijke ervaring, maar deze wordt bevestigd door het Woord van God. En iedereen die dit Woord serieus neemt kan hierop worden aangesproken, hetgeen wij thans willen doen. Paulus zegt dat iemand die in Christus is, een nieuwe schepping is: het oude is voorbijgegaan, het nieuwe is gekomen. 2Co 5:17

Voor deze "nieuwe mens" wordt hier op aarde de vloek niet weggenomen, maar veranderd in zegen. De tranen worden ook een Christen niet bespaard, evenmin als de pijn of het zwoegen. Maar die tranen zullen eenmaal worden afgewist, als ook de dood niet meer zal zijn. En de moeite en het verdriet van een Christen zijn niet meer "tevergeefs" of "ijdel", voor niets, zoals alles hier op aarde. Maar ze worden door Jezus zelf naar hun waarde geschat, kostbaar zijn ze in Zijn ogen: vgl. Ps 116:15 Mt 26:6-13 1Pe 3:4

Dit houdt in dat ook voor de man en de vrouw die in Christus zijn, de gevolgen van de vloek niet worden weggenomen: ook zwoegen, ziekte en dood worden hen niet bespaard. En dat geldt ook de positie van de vrouw t.o.v. de man. Maar in een christelijk huwelijk wordt de prikkel, de angel ervan weggenomen. Want de christenvrouw zal ontdekken dat wat andere vrouwen ondergaan en ervaren als een angel die hen steekt, voor haar gaat worden tot de weg van het kruis die God verkiest om haar te brengen tot een volledige ontplooiing. Wanneer een man of

een vrouw hun leven toewijden aan Christus en Hem erkennen als HEER, is dat niet om de vloek te ontlopen, het is veel meer dan dat. Want Gods genade toont zich juist in de aanvaarding van Gods oordeel over menselijke schuld, en juist daarin wordt ook Zijn zegen openbaar. Dit is het geheim dat de verlostten kennen, de "heilige weg" waarop Gods vrijgekochten wandelen, die niet begrepen wordt door hen die dit alleen maar als bitterheid zien, Isa 35:8-10 Vgl.

1Co 15:55

De verhouding tussen man en vrouw wordt duidelijk uitgelegd in het bekende hoofdstuk 1 Cor.7. Wat Paulus hier schrijft wordt dikwijls misverstaan, en soms geeft zelfs de vertaling hiertoe aanleiding. Vandaar dat we hier wat dieper op ingaan, en zelfs een kritische tekst als vers 32-34 trachten rechtstreeks over te zetten vanuit de grondtekst. 1Co 7:32-34

Het kernwoord hier is: merizoo: in vers 17 en vers 34 expliciet, in vers 32-33 impliciet. Dit woord betekent hier niet, zoals men zou kunnen menen, verdelen in de zin van anders of different-zijn. Maar het betekent: toedelen, namelijk van een erfdeel, net zoals de stammen van Israël in het beloofde land hun erfdeel kregen toegedeeld. Zo ontvangen ook de Christenen allemaal van God hun erfdeel dat is in Christus: nu al, hier in dit leven, mogen wij dit kennen en ervan genieten. Als een voorsmaak, een onderpand van ons eeuwig erfdeel.

Er is nu, in verband met ons onderwerp, sprake van drie keer "toedelen": dit bepaalt ook mede

de exegese van het moeilijke vers 34, waarover zelfs de grondteksten verschillen.

1. in vers 17 is er de maatschappelijke context. Onze maatschappelijke positie wordt nu, in Christus, tot toedeling van Godswege, ons erfdeel manifesteert zich primair op aarde in onze sociale status: besneden of onbesneden, slaaf of vrije, en ook: man of vrouw. Laat dat niet verhelpen, zegt Paulus, maar aanvaard uw positie nu, als Christen, als deel van Gods weg, Zijn plan met uw leven.

2. in vers 32-33 worden de mannen verdeeld (toegedeeld) in gehuwden en ongehuwden. De gehuwden hebben tot allereerste taak de zorg voor hun vrouw en gezin, er moet geld in het laatje komen. De ongehuwden hebben die verantwoordelijkheid niet: niets staat hen in de weg om zich ten volle aan de zaak van de Here te wijden.

3. in vers 34 worden de vrouwen onderverdeeld in gehuwden en ongehuwden (maagden). Als beste vertaling geldt hier, nadat vers 33 eindigt met het woord behagen, de volgende: De vrouw en de maagd hebben beide een verschillend deel ontvangen. De ongehuwde houdt zich bezig met de dingen van de Heer, opdat zij heilig is zowel naar lichaam als naar geest. Maar zij die gehuwd is houdt zich bezig met de kosmos, om haar man te behagen. Kosmos moet hier vertaald worden met de zaken die geordend moeten worden, nl. in haar huishouden. Hierin zit niets denigrerends t.a.v. het aardse, integendeel. Een ander belangrijk bijbelgedeelte is 1 Cor.11. Hier wordt ingegaan op de nieuwe situatie die is ontstaan door de zondeval, en op de positie van de vrouw die hiervan het gevolg is. Dit is iets wat iedere vrouw aangaat, maar er is ook iets wat alleen de Christenvrouw betreft, haar die een verlostte is in Christus, dus die Hem aangenomen heeft (Joh. 1). Hier gelden nu, voor man en vrouw, duidelijk verschillende posities, in de zin van onderscheiden: 1Co 11:3-5 Joh 1:12 Een man moet het hoofd niet dekken: hij is het beeld en de heerlijkheid Gods (voor de zondeval gold dit voor man en vrouw samen), meer de vrouw is de heerlijkheid van de man. Want de man is niet uit de vrouw, meer de vrouw uit de man. De man is immers niet geschapen om de vrouw, meer de vrouw om de man. Daarom moet de vrouw een macht (exousia, volmacht) op het hoofd hebben vanwege de engelen. 1Co 11:7-10

Dit houdt verband met de situatie die nu geldt voor de man en vrouw in Christus, waarvan Paulus zegt, enkele verzen eerder: Ik wil echter dat gij dit weet: het hoofd van iedere man is Christus; het hoofd der vrouw is de man; en het hoofd van Christus is God.

Wie dit niet weet, of erger: niet wil weten, redeneert dus letterlijk als een kip zonder kop! Zo is het mogelijk dat de vrouw zichzelf onteert en daarbij ook haar man (haar hoofd) schande aandoet. En wanneer zo de rollen zijn omgekeerd, en de bedekking is weggenomen, zijn er "de engelen" die dit opmerken. Want er is nu eenmaal een communicatie in de geestelijke wereld, die non-verbaal is, maar daarom niet minder sprekend... Wetende dat een ongekend aantal mensen geworsteld heeft met deze teksten, en deze dikwijls op groteske wijze werden misbruikt, willen wij trachten deze kort te belichten. Dit mede in verband met hetgeen hiervoor is uitgelegd over de specifieke betekenis van de zondeval voor man en vrouw. Nu echter aangevuld met de specifieke betekenis van de verlossing voor man en vrouw. De zonde van de man is weergegeven als parabasis, ernaast komen staan, overtreding. Deze zonde wordt nu bedekt doordat de man die Christus als zijn Heiland en Heer aanvaardt, wordt geplaatst in de Rots (bijv.) Ps 18:2 Mt 7:24

Die Rots (petra) is de Here, zijn toevlucht, zijn bescherming, zijn schuilplaats. Alleen in Hem is hij veilig, maar buiten Hem staat hij in overtreding, in parabasis, dus: ernaast. Maar in Christus is zijn basis de Rots, alleen op deze basis bouwt Hij Zijn gemeente. Dus tegenover de parabasis staat de petra. De zonde van de vrouw is weergegeven als apate, verleiding, bedrog. Deze zonde wordt nu bedekt doordat God haar de man geeft als haar hoofd.

Hierdoor wordt de vloek voor haar veranderd in een zegen; de prikkel van de vloek wordt weggenomen en wordt tot oorzaak van dankbaarheid. Want de vrouw die zich, door zich onafhankelijk op te stellen, openstelt voor de geestelijke wereld is, wegens haar "apate", doelwit van de machten. Daarom heeft zij de man nodig als haar bedekking, haar volmacht of exousia. In het aanvaarden van deze volmacht ligt tevens de bevrijding van de vrouw, die daarin haar volle ontplooiing kan vinden. Dus tegenover de apate staat de exousia. Voor de nieuwe mens in Christus geldt dus dit wonderbare: wanneer de demonen, gevallen engelen, komen tot de man kunnen zij er niet bij, want dan zouden zij immers de Rots moeten breken waardoor zij zelf verpletterd worden; (vgl.) Lu 20:18 wanneer de demonen, gevallen engelen, komen tot de vrouw kunnen zij er evenmin bij, want dan stuiten zij op de man die zelf staat in de volmacht van de Rots, als hoofd van de vrouw en van zijn gezin.

Wie dit eenmaal heeft gezien heeft daarmee de sleutel tot het verstaan van de teksten die gaan over de positie van de vrouw in de Gemeente van Jezus Christus. Ook geeft het inzicht in het onderscheiden van datgene wat tijd- en plaatsgebonden is (zoals het dragen van het haar als een sluier), en datgene wat "eeuwig" is, d.w.z. geldt voor deze hele aeon. Dit is voor velen een heet hangijzer en voor ons een reden om ook hieraan nog een paragraaf te wijden.

05012 DE VROUW IN DE GEMEENTE VAN JEZUS CHRISTUS

Voor de vrouw in de gemeente van Christus die in Gods orde wil staan, kunnen er echter toch veel vragen overblijven. In het verleden hebben veel christenvrouwen zich gehoorzaam geschikt naar de voorschriften uit de Bijbel, uitgelegd door de mannelijke kerken en de kerkelijke mannen. Soms gebeurt dat vandaag nog, maar toch lang niet meer algemeen. Dikwijls zijn daarbij Paulus' woorden zo opgevat dat daardoor de vrouwen terechtgekomen zijn in een onderdrukte en zelfs minderwaardige positie.

Dit was het geval wanneer de mannen zelf de geestelijke achtergrond niet meer begrepen, evenmin trouwens als de vrouwen. En daardoor kregen vaak natuurlijke neigingen van mannen vrij spel, die nu eenmaal heersen moeten: kan het niet over andere mannen, dan tenminste over de vrouwen! Mede door de ontwikkeling die veel vrouwen ontvangen, zoals het beter onderwijs, is het voor velen onmogelijk geworden om niet naar het hoe en waarom te vragen. De heetste hangijzers in de orthodoxe kerken waren de afgeleide voorschriften betreffende het niet mogen spreken in de gemeente en ook over de kleding. Mag een vrouw onderwijs geven? Moet ze op een bijbelkring zwijgen?

Moet ze een hoed dragen als zij bidt? Zo zijn er veel vragen die vroeger geen vragen waren, maar die nu om een antwoord roepen. Tenminste voor hen die niet de Schrift naast zich neerleggen wanneer die hen niet zint (bijvoorbeeld omdat Paulus aan het woord is). Het Nieuwe Testament is ons niet gegeven om het leven zo ingewikkeld mogelijk te maken, maar we vinden daarin aanwijzingen die ons moeten helpen om te beantwoorden aan onze hoge roeping in Christus. We moeten daarom de verschillende zaken ook goed onderscheiden, om te voorkomen dat thans het kind (het bijbelse gegeven) samen met het badwater (de kerkelijke traditie) wordt weggegooid. Voor een goed overzicht volgen nu de veruit meest omstreden teksten die de kern van de zaak weergeven:

Het gedeelte voor de ongehuwden, 1 Cor.7:25-40, is al in de vorige paragraaf aangehaald. Een man die bidt of profeteert met gedekten hoofde, doet zijn hoofd (Christus, zie 1 Cor.11:4) schande aan. Maar een vrouw die blootshoofds bidt of profeteert, doet haar hoofd (de man, zie vers 5) schande aan.

1Co 7:25-40 1Co 11:4-5

De overige gedeelten uit 1 Cor.11:3-10 zijn besproken in de vorige paragraaf. 1Co 11:3-10 Zoals in alle gemeenten der heiligen moeten de vrouwen in de gemeenten zwijgen, want het is haar niet vergund te spreken, meer zij moeten ondergeschikt blijven, zoals ook de wet zegt. 1Co 14:34, voor de wet: zie Ge 3:16

Hetgeen ik u schrijf is een gebod des Heren. Maar als iemand hiermee niet rekent, dan wordt met hem niet gerekend. 1Co 14:37-38

Een vrouw moet zich... in alle onderdanigheid laten onderrichten, maar ik sta niet toe dat een vrouw onderricht geeft of gezag over de man heeft. Want eerst is Adam geformeerd, en daarna Eva. En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen. 1Ti 2:11-14

Vrouwen, weest uw man onderdanig, gelijk het betaamt in de Here Col 3:18

Wetende dat een ongeken aantal mensen geworsteld heeft met deze tekstgedeelten, willen wij ons niet aanmatigen daar even een kort en pasklaar antwoord op te geven. Maar wel willen wij graag in het licht van het voorgaande, vanuit het Oude en het Nieuwe Testament onze inzichten meedelen ter overweging, en zo bijdragen tot een helder inzicht waartoe de Bijbel de gehele gemeente toch oproept.

- Het moeten zwijgen, het verbod om te spreken en het ondergeschikt blijven dient dus een geestelijke zaak. Dit heeft alles te maken met het hoofdschap, ofwel het gezag van de man over de vrouw. Dit is het best te illustreren met de taak van een ambassadeur. Als de ambassadeur met een opdracht vertrekt naar het buitenland, mag hij uitsluitend spreken volgens zijn opdracht. Hij spreekt dan binnen een bepaald kader, namelijk het buitenlands beleid van het land dat hem uitzond. Hij kan niet buiten zijn boekje gaan, want anders wordt hij teruggeroepen en verliest hij zijn positie. Paulus noemt zichzelf een ambassadeur van Christus: hij predikt het aan hem geopenbaarde evangelie, niet meer en niet minder, namelijk datgene wat God aan hem heeft toevertrouwd, dat geeft hij weer door.

- Profeteren in de Gemeente betekent het Woord voeren namens God. De algemene betekenis is om woordvoerder, zegsman te zijn. Soms zelfs in de betekenis van het voorzeggende van de toekomst, zoals bij de profeten uit het Oude Testament en zelfs in de Handelingen. Maar voor de gemeente bedoelt Paulus dat de Heilige Geest aan mannen het Woord te spreken geeft. Een profeet stelt zich dus open voor de Geest en geeft Zijn boodschap door. Er zijn echter ook valse profeten, die zich openstellen voor een duivelse geest, een demon. Dit is bijvoorbeeld de oorsprong van alle wereldgodsdiensten buiten het Judaïsme en het Christendom, en ook van alle Oosterse en Westerse sekten. Aan de vrouwen nu is dit zich onafhankelijk rechtstreeks openstellen voor de geestelijke wereld, om een boodschap door te geven, niet meer toegestaan, sinds Eva de geesten niet kon onderscheiden en werd verleid.

Ook niet binnen de christelijke gemeente. Buiten de christelijke gemeente is dit uiteraard aan niemand toegestaan, niet aan mannen en niet aan vrouwen! Dit

zou betekenen een contact met occulte machten, de afgoden en demonen. Het profeteren in de gemeente dient uit God te zijn. Het wordt gegeven aan de man wiens hoofd Christus is, onder Wiens gezag hij staat. En de vrouw staat niet in deze orde, dus ook niet in deze bediening, maar zij mag alleen spreken onder het gezag van de man. In de praktijk betekent dit dat de vrouw mag spreken van alles wat al bekend is gemaakt. Bijvoorbeeld in (kinder-) evangelisatie, of bij het onderwijs, of in pastoraal werk. Zou de vrouw in alle omstandigheden de mond worden gesnoerd, dan zou de christelijke gemeente de helft van haar medewerkers missen!

De vrouw doet dus haar werk en spreekt onder het gezag van de man, dat zij moet erkennen. En niet in een onafhankelijke positie, of op eigen gezag, d.w.z. binnen de Gemeente. Doet zij dit echter toch, dan is ze "blootshoofds", zij doet haar hoofd schande aan. Die uitdrukking en vergelijking was volkomen duidelijk in Paulus' dagen, want vrouwen droegen sluiers of hoofddoeken. In Oosterse landen is dat immers nog zo. In het Westen gaat dit voorbeeld nu niet meer op, maar ook al is de mode anders, daarom geldt het geestelijke principe nog wel. Het kost alleen wat meer moeite om dit nu duidelijk te maken, nu veel vrouwen kort haar dragen en hoeden en hoofddoeken uit de mode zijn! - De prediking van het Woord Gods in een onafhankelijke positie was ten enenmale, in de ordening van Godswege, voor de vrouwen in de gemeente verboden. Maar dat betekent geenszins dat de vrouw die wel staat in de gezagsverhouding tot de man, niet zou mogen meedelen of spreken over hetgeen geleerd en verkondigd is. Indien dat zo was, zou de vrouw geen enkele vorm van onderwijs mogen geven in de gemeente. Bijvoorbeeld aan kinderen het evangelie vertellen, vrouwenwerk, hulpverlening. Zo'n conclusie is natuurlijk al te dwaas, maar heeft wel een ongekend aantal mensen in de war gebracht en gefrustreerd, alsmede talloze talenten levenslang begraven. Immers, dan zou de vrouw in gemeentelijk werk niet eens mogen getuigen van haar geloof. We vinden in de brieven echter duidelijke aanwijzingen dat het zo beslist niet is, integendeel.

05013 DE POSITIE VAN DE ONGEHUWDE VROUW

Een kort woord over de ongehuwde vrouw. Want, zal men zeggen, dit geldt dan voor de vrouw die gehuwd is. Maar wat moet nu de vrouw die geen man heeft? Zonder nu erg diep op allerlei bijbelgedeelten in te gaan, volgt nu kort wat het Nieuwe Testament hierover leert.

* allereerst de "jonge dochters" de ongehuwde meisjes. Voor hen ligt het wel heel eenvoudig: hun "hoofd" is hun vader, bijv. 1Co 7:36 Nu 30:1-16

* voor de weduwen geldt dat zij beter kunnen hertrouwen indien zij "jong" zijn: beneden 60 jaar. In dat geval is hun "hoofd" haar (nieuwe) man. 1Ti 5:3-16

* voor oude weduwen geldt een bijzondere positie, namelijk dat zij direct staan onder God: 1 Tim.5, in de gemeenschap van haar nageslacht die de zorg voor haar hebben. 1Ti 5:4-6

* voor alle andere ongehuwde vrouwen geldt dat "hun hoofd" de oudsten van de gemeenten zijn, wat impliciet blijkt uit 1Petr.5. In een christelijk werk dat interkerkelijk of parakerkelijk is, geldt als zodanig het Bestuur. 1Pe 5:1-5 In dit alles hebben vrouwen een hoge positie, zij kunnen zich ontplooiën in velerlei vormen van werk, ook buiten of naast haar taak als hoofd van haar huishouding als "microkosmos": Spreuken 31:10-31 geeft hiervan een prachtig beeld. Maar tegelijk geldt altijd het feit dat zij haar "bedekking" of exousia aanvaardt, opdat haar dienst niet wordt een dienen van demonen maar een dienen van God. Pr 31:10-31

EEN RAAD VOOR MANNEN

De geest van de tijd werkt altijd in uitersten. Eeuwenlang hebben de mannen, dikwijls ook als gevolg van het kerkelijke en maatschappelijke "systeem" heel ridderlijk of onridderlijk over de vrouw geheerst. Iets dat een bijbelse oorsprong had, werd daarmee in een karikatuur getrokken. En dat heeft te lang en leste geleid tot diepgaand verzet van de vrouw. Begrijpelijk, van haar positie uit gezien.

Eveneens begrijpelijk, maar toch onjuist en onbijbels, is nu de mannelijke reactie op dit streven naar emancipatie van de vrouw. Het gevaar is groot dat de man zich nu in een ander uiterste laat dringen. Vanuit een behoefte om te tonen dat hij "zijn leven beteren" wil, is de man tegenwoordig maar al te zeer geneigd om niet alleen zijn karikatuur, maar daarmee ook zijn bijbelse positie prijs te geven. Een positie die hij van Godswege ten opzichte van de vrouw moet innemen. Daarmee plaatst de man zich buiten de positie die God hem heeft gegeven. Omdat hij zo vaak een karikatuur heeft gemaakt van het "hoofd zijn" over de vrouw, is hij geneigd om deze positie nu maar helemaal op te geven. En daardoor laat hij de vrouw, die zo graag wilde "emanciperen", (uit zijn hand weglopen) maar begaan. Daarmee wordt tegelijk de bescherming van de vrouw weggenomen, waardoor zij een open doel wordt voor de "wereldmachten", onbeschermd voor ideologieën, een doelwit voor demonen. En dat heeft ernstige gevolgen voor een land en volk: De tirannen van mijn volk zijn kinderen, en vrouwen overheersen het.

Isa 3:12 Zulke mannen zijn als Nabal, die de man was van Abigail. Deze man was wat zijn naam betekende en zijn daden waren: een dwaas. Hij is een man die het mannelijke verloochend had: inzicht bezat hij niet, beoordelen kon hij niet, waken deed hij niet. Na zijn laatste dwaze daad sloeg de Here hem dood (zie 1 Sam. 25). Dwaas is, zo lezen wij in dit verhaal, niet alleen dwaze dingen doen, maar ook: verstandige dingen nalaten. Bijvoorbeeld uit vrees voor de mensen, om conflict te vermijden, uit een - heel begrijpelijk - verlangen om mee te doen en geen spelbreker te zijn. 1Sa 25:1-42 Maar het gaat hier, zo hebben wij gezien, om zeer wezenlijke zaken. Om het geluk, de bestemming, van de vrouw net zoals die van de man. Het gaat namelijk om de vrouwelijkheid van de vrouw en om de mannelijkheid van de man. Dat zijn geen uitvindingen van mensen, of het product van een cultuur, maar gegevenheden van God. En het past niemand om deze terzijde te stellen, niet in het huwelijk noch in het gezin, niet in de kerk noch in de politiek.

Het geluk van ouders en kinderen, De eer van God, De - nabije - toekomst van ons land en volk, dat zijn de dingen die op het spel staan.

En daarom moet de man, evenmin als de vrouw, buigen voor de geest van deze tijd. Waar hij wel - met de vrouw - voor moet buigen is God, en het Woord van God. Ook de man mag leven vanuit zijn scheppingspositie. Ook voor hem geldt de zondeval, en de vloek is wel heel reëel, ook voor hem. Ook hij mag leren wat de verlossing inhoudt die Christus heeft teweeggebracht. Ook en juist in de positie ten opzichte van de vrouw, die in het voorgaande duidelijk vanuit de Schrift is beklemtoond. Gezag van de man over de vrouw is niet verkeerd omdat er zoveel misbruik van is gemaakt. Het is goed omdat zowel in schepping, oordeel over de zonde, als in de verlossing dit een ordening van God is: de man is het hoofd van de vrouw. Man en vrouw zijn niet gelijk omdat de man iets "goed te maken heeft" en de vrouw "iets in te halen". Zij zijn ongelijk, hoewel gelijkwaardig, omdat God dat zo heeft ingesteld en bevestigd. De man behoort tot het sterke geslacht en de vrouw tot het zwakke. Dat is niets denigrerends, dat is gewoon een constatering. En daarom past het de man om "hoffelijk" te zijn tegenover de vrouw, en dat is wel heel iets anders dan "neerbuigend".

Want God heeft aan ons, man en vrouw, niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid. In deze gezindheid behoren wij het pand dat ons is toevertrouwd, te bewaren. En pal te staan, man en vrouw, wanneer men dit pand wil "kraken". Het huwelijk zij bij allen in ere, kinderen behoren ontzag te hebben voor hun ouders, vaders behoren werkelijk vaders te zijn. Want een vaderloze maatschappij is een maatschappij van tirannen.

CONCLUSIE

De politieke ontwikkelingen tonen aan dat het proces van de emancipatie doordringt op bijna alle terreinen van het maatschappelijk leven. Het is haast

onmogelijk voor zowel mannen als vrouwen om zich hiervoor af te sluiten: iedereen krijgt immers wel een klap van de molen mee, op welke wijze dan ook. Over het algemeen werd de emancipatie van de vrouw veel te weinig serieus genomen door de mannen, zeker ook in de kerken. Maar daar komt nu wel degelijk een einde aan, waarbij het denken dreigt te vervallen in een ander uiterste. Zowel de noodzaak, de onvermijdelijkheid als het enorme gevaar moeten onderkend worden. Want steeds meer raakt ook de officiële christenheid de oriëntatie op de Bijbel kwijt, of wordt deze gereduceerd tot enkele algemeen aanvaarde humanistische principes of morele waarden (die bovendien nog "situationeel bepaald" zijn). En zo nemen allerwege de vrouwen zelfstandig en opstandig, onbeschermd en zogenaamd onafhankelijk haar posities in de maatschappij in, maar ook in de kerk. In dit geestelijk klimaat worden de wegen geplaveid voor een grootscheepse verleiding op alle fronten. Deze beweging is niet van vandaag of gisteren, die is er altijd geweest maar bewust naar voren gekomen sinds de Franse revolutie. Maar de afgelopen 10 a 15 jaar is het wel een enorm versneld proces en niemand weet waar dit eindigen zal. Echter niemand hoeft zich meer te verbazen sinds in de jaren zeventig de vrouwen niet alleen blootshoofds gaan, maar zelfs blootsbuis. Zij hebben het gezag getart en goeddeels buiten werking gesteld, van algemeen gerespecteerde zaken als:

de Grondwet, en daarvan afgeleide landswetten;

de Bijbel, althans van een interpretatie die hen niet zint;

de eed van Hippokrates, die het ongeboortleven beschermt.

En nu is de wissel omgezet, en een weg terug lijkt schier onmogelijk. De mensen hebben hun aloude wegen verlaten, zij willen er niet meer over praten en gaan over tot de orde van de nacht. De Satan zette zijn offensief in door een vrouw te verleiden. Door vele vrouwen werd de aarde tot afgrijzen toe verdorven. En zo wil hij nog wereldwijd verleiden: En de grote draak werd op de aarde geworpen, de oude slang die genaamd wordt duivel en satan, die de gehele wereld verleidt. Re 12:9

Opnieuw, met medewerking van wakkere vrouwen en van slapende mannen?

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

In Bijbelse zin:

\-

Dr. J. van Bruggen: Het huwelijk gewogen

idem Emancipatie en Bijbel

Larry Christenson: Het christelijke gezin

Dallas Theological Seminary: Theology of the Family (diverse docenten)

Mevr. B. Doornenbal/mevr. T. Kemstra, voor de Navigators: Ontplooiing, bijbelstudies voor

huisvrouwen

Mrs. A. Duana Liftin: Evangelical Feminism, Why Traditionalists Reject it

(Bibliotheca Sacra, July/Sep. 1979) Alex. R. Hay: The New Testament Order for Church and Missionary, speciaal chp 25, The Ministry of the Women

R. H. Matzken: Anders Denken, speciaal hfd.7, Integer/Different

In emancipatorische/kritisch zin:

Harry Biermaker: EmancipatieFeminisme, de vrouwelijke bijdrage aan de zelfverwerkelijking van de mensheid (Stivostuk no. 50).

David Cooper: Einde van het Gezin

Mary Daly: Beyond God the Father

Catharina J.M. Halkes: Met Mirjam is het begonnen

Gail Peterson: Aanzet tot een Maatschappij bevrijd van Heterosexisme, De opheffing van Voortplantingsverplichtingen en Sexegebonden Rollen (lezing gehouden in Leiden, eind 1980)

Rosemary Radford-Ruether: Maria, het vrouwelijk gezicht van de kerk

Letty M. Russell: Bevrijding van de mens in feministisch perspectief

Christina Smalbrugge-Hack: Feminisme voor vrouwen en mannen

en verder:

CDA-rapport Het Gezin: Samen-leven in verantwoordelijkheid